

ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО

Кафедра фізичного виховання і спортивної медицини

ЗАТВЕРДЖУЮ
Нерішаний проректор з науково-
методичної роботи
доцент Ірина СОЛОНИНКО
_____ 2023 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МАСАЖНІ ТЕХНОЛОГІЇ

ОК 18

підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 22 «Охорона здоров'я»
спеціальності 227 «Терапія та реабілітація»
спеціалізація 227.02 «Ерготерапія»

Обговорено та ухвалено
на методичному засіданні кафедри
фіз. виховання і спорт. медицини
Протокол № 5
від "16" лютого 2023 р.
Завідувач кафедри
доцент Ольга К. ІВАНЕНЦЬ
Ольга Іваненць

Затверджено
профільною методичною комісією
з спеціальності «Терапія та реабілітація»
Протокол № 3
від "16" лютого 2023 р.
Голова профільної методичної комісії
професор Лук'ян АНДРІЮК *Лук'ян Андріюк*

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: к.мед.н., доцент Леонт'єва З.Р., к.мед.н., доцент Магльована Г.М, ас. Марусяк С.В. під загальною редакцією завідувача кафедри фізичного виховання та спортивної медицини к.біол.н., доцента Кунинець О.Б.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Дутка Роман
Ярославович

д.мед.н., професор, завідувач кафедри пропедевтики внутрішньої медицини Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

Бичков Микола
Анатолійович

д.мед.н., професор, професор кафедри терапії №1 і медичної діагностики ФПДО Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни

ОК 18 «Масажні технології» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) першого (бакалаврського) рівня

галузь знань 22 «Охорона здоров'я»

спеціальність 227 «Терапія і реабілітація»

спеціалізація 227.02 «Ерготерапія»

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський) рівень

ступінь вищої освіти Бакалавр

Опис навчальної дисципліни (анотація).

Важливою частиною реабілітаційного процесу українські та закордонні науковці вважають масаж. В даний час немає медичної установи (лікарні, клініки, поліклініки), а також установи санаторно-курортного комплексу, де б не застосовувався масаж як ефективний лікувальний метод. Викладання масажу введено у всіх інститутах і технікумах фізичної культури разом з медичними технікумами. Знання масажу є елементом загальної культури суспільства, оскільки цей широко доступний кожному і простий у вживанні лікувальний метод – це одна з найважливіших умов профілактики захворювань і підтримки високого рівня здоров'я людини. Предметом вивчення навчальної дисципліни - є процес дозованого механічного впливу на поверхню тіла людини за допомогою різних прийомів, які виконуються руками масажиста (мануальний масаж) або спеціальними апаратами (апаратний масаж). Реабілітаційний масаж — це ефективний метод, при якому відновлюється організм після інсульту, при ушкодженні опорно рухового апарату, після переломів та інших ушкоджень. Також, масаж позитивно впливає не лише на роботу м'язів, та покращення кровообігу, а і на психоемоційний стан. Пропоновані методики масажу дозволяють пришвидшити одужання, відновити порушені функції в процесі реабілітації та відновити працездатність.

Структура навчальної дисципліни	Кількість кредитів, годин, з них			Рік навчання семестр	Вид контролю	
	Всього	Аудиторних				СРС
		Лекцій (год.)	Практичних занять (год.)			
Назва дисципліни: Масажні технології	4 кредита / 120 год.	16	45	59	II курс (3/4 семестри) Залік	

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Масажні технології» є вивчення процесу дозованого механічного впливу на поверхню тіла людини за допомогою різних прийомів, які виконуються руками масажиста (мануальний масаж) або спеціальними апаратами (апаратний масаж).

Міждисциплінарні зв'язки: «Масажні технології», як навчальна дисципліна базується на вивченні студентами анатомії та фізіології людини, медичної біології, біологічної хімії, пропедевтики внутрішньої медицини, ряду профільних дисциплін, таких як терапія, хірургія, травматологія, фізичне виховання що інтегрується з цими дисциплінами; закладає основи нормування фізичної активності в комплексному лікуванні захворювань, профілактиці їх загострень і ускладнень, травм, відновленні належної якості життя хворого поліпшення рівня життя та профілактики порушення функцій в процесі життєдіяльності; забезпечує

впровадження сучасних методів діагностики в систему медичного моніторингу; контроль за функціональним станом організму, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та формування умінь застосувати знання з фізичної реабілітації осіб в процесі подальшого навчання й у професійній діяльності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою навчальної дисципліни «Масажні технології» є формування системи знань про масаж, розуміння концептуальних основ різних видів масажу, історії розвитку вчення про масажні техніки, спортивний масаж та самомасаж, набуття навичок самостійної роботи щодо засвоєння навчального матеріалу застосування класичного лікувального, гігієнічного та спортивного видів масажу.

Кінцева мета навчальної дисципліни «Масажні технології» визначається оволодінням професійних знань і вмінь, вмінням враховувати специфіку і відображати багатокomпонентну діяльність фахівця з масажу згідно класифікатора спеціальностей.

Студент оволодіває обов'язковими практичними навичками:

- застосовувати основні та додаткові прийоми масажу на окремих ділянках тіла;
- методику проведення масажу окремих частин тіла, загального оздоровчого й спортивного масажу;
- проводити сеанс часткового та загального оздоровчого й спортивного масажу

Результати навчання – сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти.

У результаті вивчення дисципліни «Масажні технології» студент повинен:

I. Оволодіти сучасними знаннями щодо:

- основні порушення рухових функцій;
- основні функції верхньої кінцівки, види та ступені порушень цих функцій;
- основні функції нижніх кінцівок, види та ступені їх порушень;
- основні та додаткові методи діагностики порушення функцій верхніх та нижніх кінцівок;
- засвоїти теоретико-методологічні основи значення масажу та його місця у фізичній реабілітації;
- вивчити покази, протипокази та застереження до застосування видів, форм та методів масажу;
- засвоїти теоретичні дані щодо особливостей прийомів масажу та їх застосування у різновидах масажу

II. Вміти застосовувати знання у практичних ситуаціях:

1. Демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації.
2. Робити висновок про стан фізіологічних функцій організму, його систем та органів:
3. Визначати основні показники діяльності серцево-судинної та дихальної систем (пульсу, артеріального тиску, дихання).
4. Оволодіти практичними навичками виконання різновидів масажу.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни:

- сформувані цілісне уявлення про масаж;
- вивчити механізм масажу;
- надати студентам практичні навички та знання про особливості методики проведення масажу при травмах та захворюваннях.

1.3 Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей:**

- **інтегральні:**

- загальні
- спеціальні

Інтегральні компетентності спеціальності:

Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого- педагогічних наук.

Загальні компетентності спеціальності (ЗК):

- ЗК 04. Здатність працювати в команді.
- ЗК 05. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.
- ЗК 08. Здатність планувати та управляти часом.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (ФК):

- ФК 02. Здатність аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.
- ФК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.
- ФК 05. Здатність провадити безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії, у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших галузях медицини.
- ФК 10. Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами і методами та документувати отримані результати.
- ФК 14. Здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії та ерготерапії.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність (Класифікація компетентностей за НРК)	Знання	Уміння/	Комунікація	Автономія та відповідальність
Інтегральна компетентність					
Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого- педагогічних наук.					
Загальні компетентності					
ЗК 4.	Здатність працювати в команді.	Знати методи ефективного спілкування, менеджменту командної роботи.	Вміти працювати у команді, дотримуватися меж професійної компетентності, етичних та моральних принципів; демонструвати	Здатність обмінюватися інформацією з членами колективу, спілкуватися з ними вербально та неслухово; дотримуватися відповідного стилю одягу,	Бути відповідальним при дотриманні етичних, юридичних та професійних вимог

			поведінку, яка сприяє формуванню сприятливої робочої атмосфери.	спілкування та поведінки.	
ЗК 5.	Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.	Знати методи ефективного спілкування, основи менеджменту та управління	Уміти застосовувати знання ефективного спілкування. менеджменту та управління, демонструвати поведінку яка сприяє формуванню мотивації.	Здатність обмінюватися інформацією, спілкуватися вербально та невербально; дотримуватися відповідного стилю одягу, спілкування та поведінки.	Бути відповідальним при формуванні спільної мети та її реалізації.
ЗК 8.	Здатність планувати та управляти часом.	Знати основи менеджменту	Вміти застосовувати принципи організаційного управління	Користуватися засобами комунікації	Відповідально застосовувати принципи організаційного управління
ЗК 13	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Знати соціальні норми природи і суспільство	Вміти використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	Чітко доносити особисту позицію	Мати свою особисту позицію та діяльність; відповідати за прийняття рішень у складних умовах.
ЗК 14	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.	Знати свої професійні права та обов'язки; принципи науково доказової практики.	Вміти формувати свою професійну відповідальність, діяти відповідно до неї; приймати рішення застосовуючи принципи науково доказової практики; діяти у межах посадових обов'язків та професійної компетентності.	Здатність донести свою позицію до фахівців та нефахівців; ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Відповідати за свою професійну позицію та діяльність; відповідати за прийняття рішень у складних умовах.
Спеціальні (фахові) компетентності					
ФК 2	Здатність	Знаті анатомію,	Вміти пояснити	Здатність	Нести

	аналізувати будову, нормальний та індивідуальний розвиток людського організму та його рухові функції.	біомеханіку, фізіологію та біохімію рухової активності, фізичний та психічний розвиток людини: процеси, які проходять в організмі під час навчання та контролю рухових функцій.	анатомічну будову та функції людського організму; описати будову і функції органів та систем організму; пояснити зв'язок між будовою та функцією основних систем людського організму; аналізувати основні рухові функції людини; описати особливості фізичного та психічного розвитку людського організму	ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності.	відповідальність за своєчасне набуття сучасних наукових та практичних знань.
ФК 3.	Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції додатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.	Основи патології, патофізіології, функціональної анатомії: принципи застосування та вплив засобів та методів фізичної терапії, ерготерапії.	Вміти пояснити реакції організму на ушкодження; загальні принципи і механізми процесів погіршення стану здоров'я, відновлення та одужання у контексті практичної діяльності у фізичній терапії, ерготерапії; патологічні процеси, які піддаються корекції заходами фізичної терапії, ерготерапії	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних наукових та практичних знань.
ФК 5.	Здатність провадити	Критичне осмислення	Здатність розв'язувати	У разі невизначеності,	Відповідальність за внесок до

	безпечну для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших галузях медицини.	проблем у галузі та на межі галузей знань	проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	звертатися по допомогу чи скеровувати пацієнта/клієнта до іншого фахівця сфери охорони здоров'я: у тактовній та зрозумілій формі реагувати на небезпечні дії колег.	професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів
ФК10.	Здатність проводити оперативний, поточний та етапний контроль стану пацієнта/клієнта відповідними засобами й методами та документувати отримані результати.	Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері професійної діяльності або галузі знань і є основою для оригінального мислення та проведення досліджень	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Зрозуміле і недвозначне донесення власних знань, висновків та аргументації до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються	Управління робочими або навчальними процесами, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів
ФК14.	Здатність знаходити шляхи постійного покращення якості послуг фізичної терапії та ерготерапії.	Критичне осмислення проблем у галузі та на межі галузей знань	Здатність розв'язувати проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності	Використання іноземних мов у професійній діяльності	Відповідальність за внесок до професійних знань і практики та/або оцінювання результатів діяльності команд та колективів

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

Розподіл результатів навчання за видами навчальної діяльності

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
ЗК 4,5, 8. ФК 2,3,5,10,14	ПРН 4,9,10,16	Масажні технології

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

ПР 04. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПР 09. Реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії.

ПР 10. Здійснювати заходи фізичної терапії для ліквідації або компенсації рухових порушень та активності.

ПР 16. Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 години (16 годин лекцій, 45 годин практичних занять, 59 годин самостійної роботи студентів) 4 кредити ЄКТС.

3. Структура навчальної дисципліни «Масажні технології»:

Тема	Лекції	Практичні заняття	СРС	Інд. Робота
Тема 1. Історія виникнення і розвитку масажу.	2	2	4	-
Тема 2. Організація роботи масажного кабінету. Вимоги до масажиста. Правила роботи масажиста.		2		-
Тема 3. Основні поняття і принципи класичного масажу. Види масажу.	2	4	2	-
Тема 4. Механізм фізіологічного впливу масажного на організм людини. Вплив масажу на кровоносну і лімфатичну системи. Вплив масажу на опорно-руховий апарат і м'язову систему. Вплив масажу на нервову систему.		2	4	-
Тема 5. Техніка основних і допоміжних прийомів масажу (погладжування і розтирання).	2	2	5	-
Тема 6. Техніка основних і допоміжних прийомів масажу (розминання і вібрації).	2	2	5	-
Тема 7. Загальні основи класичного масажу голови, шиї та шийно-комірцевої зони.		4	6	-
Тема 8. Масаж окремих ділянок тіла. Масаж спини, поперекової ділянки і сідничних м'язів.		4	6	-
Тема 9. Масаж верхньої і нижньої кінцівок.		4	2	-
Тема 10. Методики й техніка виконання часткового, загального самомасажу з оздоровчою метою.		3	2	-

Тема 11. Поєднання масажу з іншими засобами відновлення.		4	2	-
Тема 12. Загальна характеристика спортивного масажу.	2	4	5	-
Тема 13. Техніка і методика масажу при порушеннях постави у фронтальній і сагітальній площинах. Плоскостопість.	2	4	4	-
Тема 14. Нетрадиційні види масажу: стоун-масаж, бамбуковими паличками, медовий та інші.	2	2	4	-
Тема 15. Методи апаратного масажу: вакуумний, вібромасаж, гідромасаж. Техніка виконання.	2	2	6	-
Усього годин 120/ 4 кредити ECTS	16	45	59	-
Підсумковий контроль				Залік

4. Теми практичних занять

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Історія виникнення і розвитку масажу.	2
2.	Організація роботи масажного кабінету. Вимоги до масажиста. Правила роботи масажиста.	2
3.	Основні поняття і принципи класичного масажу. Види масажу.	4
4.	Механізм фізіологічного впливу масажного на організм людини. Вплив масажу на кровоносну і лімфатичну системи. Вплив масажу на опорно-руховий апарат і м'язову систему. Вплив масажу на нервову систему.	2
5.	Техніка основних і допоміжних прийомів масажу (погладжування і розтирання).	2
6.	Техніка основних і допоміжних прийомів масажу (розминання і вібрації).	2
7.	Загальні основи класичного масажу голови, шиї та шийно-комірцевої зони.	4
8.	Масаж окремих ділянок тіла. Масаж спини, поперекової ділянки і сідничних м'язів.	4
9.	Масаж верхньої і нижньої кінцівок.	4
10.	Методики й техніка виконання часткового, загального самомасажу з оздоровчою метою.	3
11.	Поєднання масажу з іншими засобами відновлення.	4
12.	Загальна характеристика спортивного масажу.	4
13.	Техніка і методика масажу при порушеннях постави у фронтальній і сагітальній площинах. Плоскостопість.	4
14.	Нетрадиційні види масажу: стоун-масаж, бамбуковими паличками, медовий та інші.	2
15.	Методи апаратного масажу: вакуумний, вібромасаж, гідромасаж. Техніка виконання.	2
	Разом годин:	45

5. Тематичний план самостійної роботи студентів

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Історія і розвиток масажу. Загальні анатомічні та фізіологічні основи масажу.	4
2.	Техніка масажу.	6
3.	Масаж спини.	6
4.	Масаж шиї.	4
5.	Масаж верхньої кінцівки. Передпліччя і кисті.	8
6.	Масаж верхньої кінцівки. Плече і суглоби.	4
7.	Масаж нижньої кінцівки. Гомілка і стопа.	8
8.	Масаж нижньої кінцівки. Стегно і суглоби.	4
9.	Масаж грудної клітки, живота.	4
10.	Масаж волосистої частини голови і обличчя.	6
11.	Апаратний масаж. Точковий масаж.	5
	Разом годин:	59

6. Тематичний план лекцій

№ п/п	Тема	Кількість годин
1.	Історія виникнення масажу.	2
2.	Фізіологічний вплив масажу на організм людини.	2
3.	Класифікація масажу та його видів.	2
4.	Техніка масажних прийомів погладження, розтирання і їх різновидів.	2
5.	Техніка масажних прийомів розминання, вібрації і їх різновидів.	2
6.	Види спортивного масажу, техніка його проведення.	2
7.	Апаратні методики масажу.	2
8.	Нетрадиційні види масажу, техніка їх проведення.	2
	Разом годин:	16

7. Індивідуальні завдання – немає

8. Методи навчання

Методи використання слова. Основними видами словесної передачі знань у процесі ерготерапії: пояснення, розповідь і бесіда (бесіди вступні; бесіди, спрямовані на повідомлення нових знань, і бесіди для перевірки засвоєних знань і ступеня усвідомленості студентами своїх дій).

Методи забезпечення наочності. До цієї групи методів навчання відносяться показ рухів у натурі або у виді зображень, що сприймаються безпосередньо спостереження. Вивчення функціональних проб завжди супроводжується наочною їх демонстрацією викладачем або студентами із безпосереднім контролем викладача. Демонстрація завжди супроводжується поясненням. Причому слово в цьому випадку відіграє допоміжну роль. В основному в навчальній роботі застосовується демонстрація засобу лікувальної фізкультури у вигляді фізичної вправи самим викладачем або кимось з студентів. Показ може передувати поясненню, супроводжуватися поясненням або виконуватися після пояснення. Демонстрація досягає мети в тому випадку, якщо рух, який показують, гарно видно всім учням, якщо воно виконано технічно правильно, якщо попередньо організовано і правильно спрямована увага учнів.

9. Методи контролю

Засвоєння програми «Масажні техніки», забезпечується цілісною системою контрольних заходів, що включає оперативний, поточний, підсумковий контроль.

Формами і методами поточного контролю є формування студентами знань про масажні методики при різних патологічних процесах, опитування студентів, виконання практичних навичок, функціональних проб, тестів й інші.

Самостійна робота студентів, яка передбачена робочою навчальною програмою поряд з практичними заняттями контролюється під час поточного контролю. Форма підсумкового контролю – залік.

Засвоєння програми «Масажні технології» забезпечується цілісною системою контрольних заходів, що включає оперативний, поточний, підсумковий контроль.

Формами і методами поточного контролю є формування студентами знань про масажні техніки при різних патологічних процесах, опитування студентів, виконання практичних навичок, функціональних проб, тестів й інші.

Самостійна робота студентів, яка передбачена робочою навчальною програмою поряд з практичними заняттями контролюється під час поточного контролю. Форма підсумкового контролю – залік.

Критерії оцінювання. Залік отримують студенти після завершення викладання навчальної дисципліни, які повністю виконали вимоги передбачені навчальною програмою. Успішність студентів II курсу оцінюється за традиційною 4-ри бальною шкалою. При цьому враховуються усі види робіт, передбачені навчальною програмою. Студент має отримати оцінку з кожної теми. Форми оцінювання поточної навчальної діяльності мають бути стандартизованими і включати контроль теоретичної та практичної підготовки. Виставлені за традиційною шкалою оцінки конвертуються у бали.

10. Поточний контроль здійснюється під час проведення навчальних занять і має на меті перевірку засвоєння студентами навчального матеріалу.

10.1. Оцінювання поточної навчальної діяльності. Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінки за 4-ри бальною (національною), при цьому враховуються усі види робіт, передбачені програмою дисципліни. Студент має отримати оцінку з кожної теми для подальшої конвертації оцінок у бали за багатобальною (200-бальною) шкалою.

11. Форма підсумкового контролю успішності навчання – залік. Семестровий залік з дисциплін проводиться після закінчення її вивчення, до початку екзаменаційної сесії.

12. Схема нарахування та розподіл балів, які отримують студенти *Для дисциплін формою підсумкового контролю яких є залік:*

Максимальна кількість балів, яку може набрати студент за поточну навчальну діяльність при вивченні дисципліни становить 200 балів.

Мінімальна кількість балів, яку повинен набрати студент за поточну навчальну діяльність для зарахування дисципліни становить 120 балів.

Розрахунок кількості балів проводиться на підставі отриманих студентом оцінок за 4-ри бальною (національною) шкалою під час вивчення дисципліни, шляхом обчислення середнього арифметичного (СА), округленого до двох знаків після коми. Отримана величина конвертується у бали за багатобальною шкалою таким чином:

$$x = \frac{CA \times 200}{5}$$

Для зручності наведено таблицю перерахунку за 200-бальною шкалою:

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу для дисциплін, що завершуються заліком.

4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала	4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200	4.45	178	3.92	157	3.37	135
4.97	199	4.42	177	3.89	156	3.35	134
4.95	198	4.4	176	3.87	155	3.32	133
4.92	197	4.37	175	3.84	154	3.3	132
4.9	196	4.35	174	3.82	153	3.27	131
4.87	195	4.32	173	3.79	152	3.25	130
4.85	194	4.3	172	3.77	151	3.22	129
4.82	193	4.27	171	3.74	150	3.2	128
4.8	192	4.24	170	3.72	149	3.17	127
4.77	191	4.22	169	3.7	148	3.15	126
4.75	190	4.19	168	3.67	147	3.12	125
4.72	189	4.17	167	3.65	146	3.1	124
4.7	188	4.14	166	3.62	145	3.07	123
4.67	187	4.12	165	3.57	143	3.02	121
4.65	186	4.09	164	3.55	142	3	120
4.62	185	4.07	163	3.52	141	Менше 3	Недостатньо
4.6	184	4.04	162	3.5	140		
4.57	183	4.02	161	3.47	139		
4.52	181	3.99	160	3.45	138		
4.5	180	3.97	159	3.42	137		
4.47	179	3.94	158	3.4	136		

Ранжування з присвоєнням оцінок „А”, „В”, „С”, „D”, „Е” проводиться для студентів даного курсу, які навчаються за однією спеціальністю і успішно завершили вивчення дисципліни. Студенти, які одержали оцінки FX, F («2») не вносяться до списку студентів, що ранжуються. Студенти з оцінкою FX після перескладання автоматично отримують бал „Е”.

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10 % студентів
B	Наступні 25 % студентів
C	Наступні 30 % студентів
D	Наступні 25 % студентів
E	Останні 10 % студентів

13. Методичне забезпечення: плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, тести поточного студентів, кистьові динамометри, сантиметрові стрічки, спірометри, підручники, навчальні посібники, методичні рекомендації, методичні вказівки і т.ін.

14. ЛІТЕРАТУРА

О с н о в н а

- 1.Вакуленко Л.О. Основи масажу / [Л.О. Вакуленко, З.П. Прилуцький, Д.В. Вакуленко, С.В. Кутаков, Н.Ю. Лучишин]. - Тернопіль: ТНПУ, 2013. - 132 с.
- 2.Корольчук А.П. Масаж загальний і самомасаж: навчально-методичний посібник для студентів факультету фізичного виховання і спорту / А.П.Корольчук, А.С.Сулима – Вінниця: 2018. – 124 с.
- 3.Лікувально-реабілітаційний масаж: навчальний посібник / Д.В.Вакуленко, Л.О.Вакуленко,О.В.Кутакова, Г.В.Прилуцька. – К. :ВСВ «Медицина», 2020. – 568 с. + 24 с. кольор. вкл.
- 4.Основи масажу та самомасажу: навч. метод. посіб. / укл. С.В.Дарійчук. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2018. – 184 с.
- 5.Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: підручник / [Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчук, Д.В.Вакуленко та ін.] ; за заг.ред. Л.О.Вакуленко, В.В.Клапчука. – Тернопіль: ТДМУ, 2018. – 372 с.

Додаткова:

- 1.Степашко М.В. Масаж і лікувальна фізкультура в медицині / М. В. Степашко, Л. В. Сухостат. – К.: Медицина, 2010. – 352 с.
- 2.Hans Garten The Muscle Test Handbook Functional Assessment, Myofascial Trigger Points and Meridian Relationships 1st Edition - March 7, 2013. – p.304.

Інформаційні ресурси

- zakon.rada.gov.ua/go/1556-18
- <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248719473>
- <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=248719427>
- dsmsu.gov.ua/index/ua/material/16894
- sportbuk.com/.../proekt-novoho-zakonu-ukraji...
- <http://uareferat.com>
- <http://www.lnu.edu.ua/faculty/sport/img>
- mdu.edu.ua/spaw2/uploads/files/19_4.pd
- elibrary.kubg.edu.ua/.../Lyashenko_Tumanova
- www.sworld.com.ua/index.php/ru/pedagogy.../18194-213-923
- <http://lp.edu.ua/node/1347>
- zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0249-06
- ua.textreferat.com/referat-664.html
- www.ukrreferat.com/index.php?referat=61901
- elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/883
- [nbuv.gov.ua/.../VchdpuPN_2013_112\(1\)_24](http://nbuv.gov.ua/.../VchdpuPN_2013_112(1)_24)
- studme.com.ua/.../programmno-normativnye_o...